

Plan van aanpak Werken met omgevingsprogramma's

Versie 26 januari 2024

Gemeente
**EDAM
VOLENDAM**

Ondernemend en betrokken.

Opgesteld door Hilde Donker-Warmenhoven- Programmaleider Werken met omgevingsprogramma's Versie 31 januari 2024

Besproken met teamleiders op 25 januari 2024

Besproken met MT op 31 januari 2024

Besproken met de portefeuillehouder op 3 en 25 januari 2024

Vastgesteld door college van burgemeester en wethouders op 6 februari 2024

Inhoudsopgave

1. Doel en Resultaten Dit willen we bereiken	3
Klaar voor de start, en een heldere leidraad.....	3
2. Kaders proces Een duidelijke rolverdeling	4
Rolverdeling college en raad	4
Nota van uitgangspunten	4
Rapportage en evaluatie	4
Sturingsfilosofie	4
3. Kaders inhoud Onze bouwstenen	5
Kaders Omgevingswet.....	5
Onverplichte omgevingsprogramma's	5
Omgevingsvisie 'Samen zetten we koers'	6
Zes omgevingsprogramma's.....	6
4. Stappenplan en participatie	7
Participatie en Communicatie	8
5. Organisatie Focus in uitvoering	9
Organisatorische borging	9
Voorbeeld Governance omgevingsprogramma	10
Geschatte tijdsinvestering.....	10
6. Middelen	11
Dekking.....	12
Mogelijke besparingen	12

1. Doel en Resultaten | Dit willen we bereiken

Klaar voor de start, en een heldere leidraad

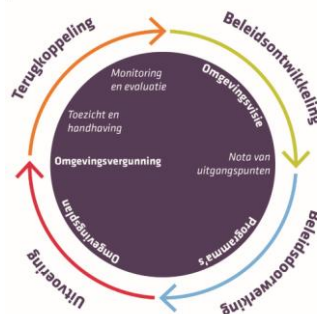
Op 21 juli 2023 heeft de gemeenteraad van Edam-Volendam de Omgevingsvisie 'Samen zetten we koers' vastgesteld. De omgevingsvisie omvat een strategische visie voor de lange termijn. Met de vaststelling van de omgevingsvisie is de vraag beantwoord wat we willen bereiken. In een omgevingsprogramma wordt aandacht gegeven aan de hoe-vraag.

Het MT heeft op 18 oktober ingestemd met de opdracht om een plan van aanpak te maken hoe gemeente Edam-Volendam het kerninstrument omgevingsprogramma implementeert, waarbij tevens aandacht wordt gegeven aan het beleidshuis fysieke leefomgeving en de transitieperiode (zie achterliggend stuk Opdracht Plan van aanpak werken met omgevingsprogramma's).

Er worden in totaal drie onderwerpen uitgewerkt die elk een eigen termijn hebben ten aanzien van oplevering resultaat. Het eerste deelresultaat heeft als centrale vraag: wat is een omgevingsprogramma, welke omgevingsprogramma's zien wij als uitwerking van het beleid en wat gaan we wanneer doen en geeft opdracht om te starten met het eerste omgevingsprogramma? Het tweede deelresultaat is een transitieplan omgevingsprogramma's dat antwoord geeft op de vraag hoe we met beleidsstukken omgaan op onderwerpen als het omgevingsprogramma nog niet is gestart. Dit wordt opgeleverd in het tweede kwartaal van 2024.

Het derde deelresultaat is beschrijving van het beleidshuis inclusief de beleidscyclus en geeft antwoord op vragen als hoe houden we regie op de samenhang en hoe houden we het beleid overzichtelijk? Dit wordt opgeleverd in het vierde kwartaal van 2024.

In de afbeelding van de beleidscyclus (zie hieronder) is te zien dat de omgevingsvisie doorwerkt in de omgevingsprogramma's en een uitwerking heeft in het omgevingsplan.

Dit plan van aanpak ziet op het eerste deelresultaat en heeft als doel dat we zo snel als mogelijk kunnen starten en werken met de eerste omgevingsprogramma's. Hiervoor is het nodig dat duidelijk is wat een omgevingsprogramma is, welke stappen in het totstandkomingsproces van een omgevingsprogramma moeten worden doorlopen, welke rolverdeling we voorzien ten aanzien van college en raad met betrekking tot omgevingsprogramma's, welke omgevingsprogramma's staan gepland, en hoe we dit met de organisatie gaan uitvoeren. Het resultaat is dat we, met een goed afgestemd plan van aanpak, een leidraad hebben voor het opstellen van de toekomstige omgevingsprogramma's.

De effectiviteit van het instrument omgevingsprogramma hangt af van verschillende aspecten. De Omgevingswet is niet de enige ontwikkeling die van buiten af iets vraagt van ons als medewerker. MS 365, WOO, integraal sociaal beleidskader, omgevingsvisie vragen om openheid, samenwerken en meedenken met de buitenwereld. De beweging daarnaar toe vormt geen onderdeel van dit plan van aanpak.

2. Kaders proces | Een duidelijke rolverdeling

Uitwerking van beleid

De raad stelt kaders in de omgevingsvisie. Het college werkt het beleid uit in omgevingsprogramma's. Ondanks dat de Omgevingswet duidelijk is over waar de verantwoordelijkheid voor de verschillende instrumenten ligt, is een nadere duiding van de rolverdeling op de grensvlakken, zoals in de aanloop naar het opstellen van een omgevingsprogramma, belangrijk voor een goed proces. Er zijn verschillende manieren om de rol van college en raad in te vullen bij het opstellen van een nieuw omgevingsprogramma.

Rolverdeling college en raad

In een themaraad op 5 oktober 2023 zijn de verschillende manieren in de vorm van scenario's met de raad besproken. Het voorstel is om in ieder geval de eerste twee omgevingsprogramma's tot stand te laten komen volgens de volgende rolverdeling:

De raad stelt een nota van uitgangspunten vast. Het college stelt een ontwerp programma op. De raad wordt vervolgens om een zienswijze gevraagd. Het college stelt het omgevingsprogramma vast met inachtneming van de zienswijzen. Het college informeert de raad met een raadsinformatiebrief.

Na de eerste twee omgevingsprogramma's wordt de werkwijze en rolverdeling opnieuw besproken en wordt bekeken in hoeverre de rolverdeling aanpassing nodig heeft. Een andere rolverdeling die tijdens de themaraad is besproken is als volgt:

De raad stelt een nota van uitgangspunten vast. Het college stelt een ontwerp programma op en stelt deze vast. Het college informeert de raad middels een raadsinformatiebrief.

Rapportage en evaluatie

Het college informeert tweemaal per jaar, voor de zomernota en voor de winternota, de gemeenteraad over de voortgang van het programma.

Vooruitlopend op de onderwerpen die nog niet in een omgevingsprogramma worden uitgewerkt, wordt een uitvoeringsagenda voor de korte termijn opgesteld en de voortgang periodiek besproken in de commissie Planning en Control (P&C). Dit is in lijn met de rapportages uit Projecten.

Sturingsfilosofie

Gemeente Edam-Volendam gelooft in samenwerking als basis voor een goede leefomgeving. Dit betekent dat wij bij uitwerking van beleid in omgevingsprogramma's kiezen voor de beweging van buiten naar binnen; participatie vindt zoveel mogelijk plaats voordat het ontwerp omgevingsprogramma wordt opgesteld.

Per omgevingsprogramma vindt een stakeholdersanalyse plaats. Door in kaart te brengen wie je nodig hebt krijg je beter zicht op wie waar van is en wie wat kan doen, waarbij samenwerking de basis is.

3. Kaders inhoud I Onze bouwstenen

Kaders Omgevingswet

De Omgevingswet kent meerdere typen omgevingsprogramma's. Het programma is een instrument waarin wordt uitgewerkt wat het te voeren beleid op het gebied van de fysieke leefomgeving is. Daarnaast bevat het programma maatregelen. Deze kunnen als doel hebben het voldoen aan een of meer omgevingswaarden, of het bereiken van een of meer andere doelstellingen voor de fysieke leefomgeving. Dit is geregeld in de artikel 3.5 onder a en onder b Omgevingswet.

1. Er zijn verplichte programma's volgend uit EU-regelgeving
2. Er zijn programma's bij een (dreigende) overschrijding van een grenswaarde
3. Er zijn programma's met een programmatische methode
4. Er zijn onverplichte programma's.

De eerste drie omgevingsprogramma's zijn nu niet aan de orde voor de gemeente. Er is voor gemeente Edam-Volendam geen verplichting om vanuit EU-regelgeving een programma op te stellen. Programma's met een (dreigende) overschrijding van een grenswaarde zijn (nog) niet aan de orde. De gemeente kan kiezen voor een programma met een programmatische methode. Het is een methode om activiteiten te beheren die een negatief effect hebben op omgevingswaarden of vastgestelde beleidsdoelen.

Onverplichte omgevingsprogramma's

Gemeente Edam-Volendam kiest voor de onverplichte programma's. Deze zijn vormvrij. Overheden kunnen kiezen hoe ze programma's inzetten. Ze kunnen de omgevingsvisie globaal houden en het beleid verder uitwerken in programma's. Of ze kunnen ervoor kiezen om de omgevingsvisie veel specifieker te maken en zo minder met programma's te werken. Gemeente Edam-Volendam heeft de omgevingsvisie globaal gehouden en wil het beleid verder uitwerken in de onverplichte omgevingsprogramma's.

Bij de totstandkoming van programma's is participatie van groot belang. In het vaststellingsbesluit van het programma moet daarom worden aangegeven hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding zijn betrokken en wat de resultaten daarvan zijn. Artikel 10.8 van het Omgevingsbesluit geeft hiervoor de regels¹. De vorm en wijze waarop deze participatie wordt ingericht is echter niet wettelijk geregeld. Wel moet voldaan worden aan het participatiebeleid van Edam-Volendam en dient inspraak en voorbereiding conform afdeling 3.4 Awb plaats te vinden.

Op grond van de Strategische milieubeoordeling richtlijn ("smb-richtlijn") kan een programma plan-milieu-effectrapportage-plichtig ("plan-mer-plichtig") zijn. Hiervoor is onder de Omgevingswet niet meer bepalend of het programma is opgenomen in de lijst met mogelijk mer-plichtige plannen. Bepalend is of het programma voldoet aan de criteria die voortvloeien uit artikel 3 van de smb-richtlijn. Indien het programma plan-mer-plichtig is, gelden in de voorbereidingsprocedure aanvullende regels²³.

¹ Zie ook de artikel 16.22 jo. 1.27 Omgevingswet en art.16.23 Omgevingswet

² Afdeling 16.4.1 Omgevingswet en afdeling 11.1 van het Omgevingsbesluit zijn hierbij van toepassing

³ Zie ook: Het programma onder de Omgevingswet, Jan Reinier van Angeren en Valerie van 't Lam, Publicatie van Pont, 15 april 2021

Het programma bindt alleen het vaststellende bestuursorgaan bij de uitoefening van zijn bevoegdheden. Hierdoor staat in beginsel geen beroep open tegen het besluit tot vaststelling van het programma.

Omgevingsvisie 'Samen zetten we koers'

De omgevingsvisie Edam-Volendam 'Samen zetten we koers' is op 20 juli 2023 vastgesteld. De omgevingsvisie noemt de hoofdlijnen van het beleid en de uitvoeringsstrategie met zes opgaven. De uitvoeringsstrategie vormt het raamwerk en de samenhangende basis voor een verdere uitwerking van een thema of een gebied binnen verschillende omgevingsprogramma's. Een omgevingsprogramma is voor de gemeente met de inwerkingtreding van de Omgevingswet een nieuw beleidsinstrument. Het bevat voor een of meer onderdelen van de fysieke leefomgeving een uitwerking van het te voeren beleid voor de ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming of het behoud daarvan, of maatregelen om doelstellingen voor de fysieke leefomgeving te bereiken.

Zes omgevingsprogramma's

Het voorstel is om de zes opgaven uit de omgevingsvisie te benaderen vanuit de omgevingsprogramma's. De komende jaren worden de volgende omgevingsprogramma's opgesteld:

1. Wonen
2. Warmte, Energie en Klimaat
3. Landelijk gebied en landschap
4. Werklocaties
5. Mobiliteit
6. Waterfront

Het is de bestuurlijke wens om elk jaar 2 omgevingsprogramma's op te stellen, dus in 2024, 2025 en 2026. De duur en daarmee de uitvoering van een omgevingsprogramma kan per programma verschillen en wordt per omgevingsprogramma bepaald.

Verder is het de bestuurlijke wens om in 2024 te starten met het opstellen van programma warmte, energie en klimaat en programma waterfront. De uitvoering van de maatregelen en inspanningen gebeuren na vaststellen van de programma's en lopen door in tijd tot dat de inspanningen zijn gedaan en de doelen zijn behaald. De verwachting is dat dit geen extra belasting vormt voor de organisatie.

In september 2024 wordt het gesprek gevoerd met college en raad welk onderwerpen de hoogste prioriteit hebben om op te pakken na 2024.

4. Stappenplan en participatie

Het stappenplan voor het opstellen van een omgevingsprogramma is een doorlopend proces en is vergelijkbaar met het stappenplan van de omgevingsvisie. In **bijlage I** wordt het stappenplan toegelicht.

Stap 0 Startnotitie

Voor het starten van een omgevingsprogramma wordt een startnotitie opgesteld waarmee het college de ambtelijke organisatie opdracht geeft tot het opstellen van een omgevingsprogramma.

Stap 1 Verkennen

Binnen de eerste stap Verkennen voor het opstellen van een omgevingsprogramma worden algemene en inhoudelijke uitgangspunten in een *Nota van Uitgangspunten* gebundeld, zodat voor iedereen duidelijk is wat het vertrekpunt is en zodat doelen uit de omgevingsvisie verder op hoofdlijnen kunnen worden uitgewerkt. In **bijlage II** staan de onderdelen die in de nota van uitgangspunten in ieder geval benoemd worden. Het resultaat is een helder speelveld voor het gesprek over en het opstellen van het omgevingsprogramma.

Stap 2 In Gesprek

In gesprek met inwoners, bedrijfsleven, samenwerkingspartners over activiteiten en maatregelen om gestelde doelen te bereiken. Resultaat is een rode draad voor het opstellen van een ontwerp omgevingsprogramma.

Stap 3 Ontwerp

Op basis van de verkenning en de gesprekken wordt een ontwerp omgevingsprogramma opgesteld.

Stap 4 Ontwerp toetsen en bespreken

Het ontwerp omgevingsprogramma wordt aan de raad voorgelegd voor een zienswijze, de inwoners, bedrijfsleven en samenwerkingspartners worden weer benaderd in hoeverre zij de rode draad herkennen in het ontwerpprogramma en het ontwerp wordt ter inzage gelegd voor zienswijze door een ieder.

Stap 5 Uitwerken definitief

Op basis van de gesprekken, zienswijzen en eventuele onderzoeksresultaten wordt een definitief omgevingsprogramma opgesteld.

Aan de hand van het omgevingsprogramma gaan we doelgericht aan de slag met activiteiten en maatregelen om gestelde doelen te behalen. Het omgevingsprogramma wordt aangepast door een herhaling van de cyclus als dat uit monitoring en evaluatie nodig blijkt. Bij het behalen van de gestelde doelen, wordt een omgevingsprogramma beëindigd met een stopnotitie.

Afbeelding van het stappenplan:

Participatie en Communicatie

Net als bij de omgevingsvisie kiezen we bij de omgevingsprogramma's ten aanzien van participatie voor een vernieuwende strategie. Kort gezegd gaan we eerst praten en dan schrijven. Daarbij is het belangrijk dat we naast de inhoud (zie hoofdstuk 3) weten met wie we gaan praten, wat de rollen van die gesprekspartners zijn en hoe we gesprekken voeren.

In elk omgevingsprogramma wordt daarom nader uitgewerkt met wie we praten en welke rollen gesprekspartners hebben. We volgen hierbij het participatiebeleid van de gemeente Edam-Volendam. Volgens de Omgevingswet moeten we motiveren hoe we dit hebben gedaan (motiveringsplicht), dit komt terug in het programma.

In het omgevingsprogramma noemen we ook welke communicatiemiddelen we willen inzetten. Denk hierbij aan sociale media, audiovisuele communicatie, digitale communicatie en de mondelinge communicatie.

5. Organisatie | Focus in uitvoering

Samenhang aanbrengen in omgevingsbeleid doe je per definitie samen. Voor alle gemeenten geldt dat verschillende mensen met verschillende expertises aan verschillende beleids- en uitvoeringsprocessen werken. Om samenhang aan te brengen in het beleid is het daarom cruciaal om integraal afstemming te organiseren. Zowel binnen de omgevingsprogramma's als gedurende de hele beleidscyclus.

In Edam-Volendam kiezen we er voor om de omgevingsprogramma's geleidelijk vorm te geven. Zoals aangegeven in hoofdstuk 3 is het de wens om elk jaar twee omgevingsprogramma's op te stellen.

Omgevingsprogramma's zijn een onderdeel van de beleidscyclus. Het proces om te komen tot een goede implementatie van de beleidscyclus, beleidshuis en het werken met omgevingsprogramma's wordt door een procesmanager en een programmateam aangestuurd. Dit wordt verder uit gewerkt in het plan van aanpak beleidshuis (inclusief beleidscyclus), zie ook de afbeelding van de beleidscyclus in hoofdstuk 1.

Organisatorische borging

Elk omgevingsprogramma krijgt een trekker, een programmamanager die de ambities en de opgave uit de omgevingsvisie (uitvoeringsstrategie) centraal stelt en samen met de omgeving de smart-doelen formuleert. De programmamanager houdt de focus op de uitvoering van het beleid en krijgt de rol van aanjager om vanuit verbinding de organisatie te activeren en zo de doelen uit de omgevingsvisie en omgevingsprogramma's te realiseren.

Er is één MT-lid leidend voor de opgave, sturing en integraliteit (opdrachtgever). Hiermee wordt aangesloten op de lijn die ook gekozen is in het document "Inrichting van de organisatie" (versie 12 februari 2019). Omdat geen wijziging wordt voorzien in de aansturing van lijnactiviteiten (teamleiders) en projecten (teamleiders, projectleiders, projectenmanagers) geeft dit scherpte op de rol en positie van de programmamanager.

De rol van de programmamanager is vooral een regisseur, verbinder en organisator, omdat de sturing vanuit capaciteit en middelen bij de andere rollen blijft.⁴ De programmamanager gaat werken met een programmateam. Deelnemers van dit programmateam zijn de vakspecialisten van de beleidsterreinen die geraakt worden door het programma.

Hoewel de programmaorganisatie beperkt blijft tot een kernbezetting, betekent het werken met integrale (beleids)programma's in eerste instantie nog steeds een aanvulling op de huidige werkwijze met functies die we momenteel niet in deze vorm kennen in de organisatie. Het is de bedoeling dat we anders gaan werken en niet meer extra werk krijgen. De verwachting is dat te gaan doen door eigen personeel op te leiden en te begeleiden richting de rol van programmamanager en communicatie/participatie-expert de andere manier van werken een inbedding krijgt.

⁴ Zie ook: Memo afdelingshoofd RO Verkennen werken met omgevingsprogramma's, 22 juni 2023

Voorbeeld Governance omgevingsprogramma

Portefeuillehouder

Verschilt per omgevingsprogramma.

Ambtelijk opdrachtgever

MT (met mandaat aan afdelingshoofd verschilt per omgevingsprogramma).

Programmamanager

Trekker van omgevingsprogramma om doelen uit de omgevingsvisie na te streven.

Programmasecretaris

Ondersteuner programmamanager.

Leden stuurgroep

Portefeuillehouder betreffende omgevingsprogramma, portefeuillehouder aanverwante portefeuille, afdelingshoofd Ruimtelijke Ontwikkeling, afdelingshoofd Openbare Werken, teamleiders Ruimtelijke Ontwikkeling (OB en B&M), Teamleider Openbare Werken (BAP), teamleider projecten, strategisch adviseur ruimte, senior medewerker openbare werken, programmamanager en programmasecretaris.

Leden programmateam

Programmamanager, programmasecretaris, projectleiders en vakspecialisten. Projectleiders en vakdisciplines verschillen per omgevingsprogramma.

Geschatte tijdsinvestering

Vooralsnog wordt een tijdsinvestering ingeschat van 4 uur per week voor projectleiders en vakspecialisten.

6. Middelen

Er is een inschatting gemaakt van de kosten die gemoeid zijn met het opstellen van twee omgevingsprogramma's per jaar. De raming betreft niet het aanpassen van de omgevingsprogramma's (zoals verbeeld in afbeelding van het stappenplan in hoofdstuk 4) of het uitvoeren van de inspanningen. Zoals gezegd in hoofdstuk 3 is het de bestuurlijke wens om elk jaar twee omgevingsprogramma's op te stellen, dus twee in 2024, twee in 2025 en twee in 2026. De duur en daarmee de uitvoering van een omgevingsprogramma kan per programma verschillen en wordt per omgevingsprogramma bepaald.

De uitvoering van de omgevingsprogramma's zou in principe bestaand regulier werk moeten zijn. Het opstellen van omgevingsprogramma's is in 2024 nog nieuw en dan gaat het met name om de activiteiten als een impactanalyse maken (op geraakte beleidsvelden en doorwerking naar omgevingsplan), een ontwerp omgevingsprogramma opstellen, participatie uitvoeren, nulmeting omgevingskwaliteit opstellen. De inrichting van een monitoringstool is ook nieuw. Daarnaast zijn de rollen van een programmamanager en communicatie/participatie-expert nieuw. De inrichting van een monitoringstool wordt overigens verder uitgewerkt in het plan van aanpak beleidscyclus (eerder genoemd in hoofdstuk 1).

De totale kosten voor een omgevingsprogramma bedragen €421.500,-. Een benchmark is niet uitgevoerd omdat weinig gemeenten al aan de stap van omgevingsprogramma's toe zijn. Wel is een vergelijking gemaakt met gemeente Uithoorn. Zij komen op bijna hetzelfde bedrag uit (€428.000,-).

Vanwege de bestuurlijke voorkeur om elk jaar 2 omgevingsprogramma's op te starten zal het in 2024 (en 2025 en 2026) dan gaan om een bedrag dat nodig is voor twee omgevingsprogramma's € 843.000,-

	Vaste producten opzetten van omgevingsprogramma	Vaste kosten	Kosten huidig beleidsproces		Bestaande kosten	Nieuwe kosten	Totaal
1.	Startnotitie	€ 5.000,-	X		5.000		5.000
2.	Check op planMER (quick scan)	€ 2.500,-	X		2.500		2.500
3.	Participatieplan	€ 15.000,-	X		15.000		15.000
4.	Annotatietool/ondersteuning	€ 10.000,-				10.000	10.000
5.	Impactanalyse (op geraakte beleidsvelden en doorwerking naar omgevingsplan)	€ 5.000,-	Nieuw en geeft vermindering in kosten want integraal minder beleid			5.000	5.000
6.	Uitgangspuntennotitie (participatieverslag en uitgangspunten raad)	€ 1.000,-	X		1.000		1.000
7.	Ontwerp omgevingsprogramma inclusief instrumentenmix	€ 20.000,-	Gericht sturen op haalbare resultaten, kostenefficiëntie is hoger			20.000	20.000
8.	Nulmeting omgevingskwaliteit	€ 25.000,-	Kostenefficiëntie zodat we kunnen meten of de inspanningen bijdragen aan de doelen			25.000	25.000
9.	Nota van zienswijzen	€ 5.000,-	X		5.000		5.000
10.	Monitoringsplan	€ 7.500,-				7.500	7.500
11.	Communicatieplan	€ 2.500,-	X		2.500		2.500
	Omgevingsprogramma	€ 5.000,-				5.000	5.000
	Subtotaal	€ 103.500,-					0
12.	Programmamanager	750 uur a 130,- € 97.500,-	?			97.500	97.500
13.	Beleidsmedewerkers	1500 uur a 98,- € 147.000,-	X		147.000		147.000
14.	Communicatie/participatie-expert	750 uur a 98,- € 73.500,-				73.500	73.500
15.	Vaste kosten personeel	€ 318.000,-					0
							0
	Totaal	€ 421.500,-			178.000	243.500	421.500

Dekking

De dekking van de kosten is voor zover mogelijk uit bestaande budgetten. Nieuwe kosten zijn de kosten die horen bij de nieuwe activiteiten zoals hierboven vermeld. Deze kosten komen dan ook in de rechte tabel terug als nieuwe kosten. De kosten worden voor het grootste deel gevormd door personeelskosten. Er is nu gerekend met een inhuurtarief, waarbij de gemeente vanzelfsprekend tracht deze rollen met vaste medewerkers in te vullen.

De dekking van de kosten is voor zover mogelijk uit bestaande budgetten. Daarnaast bestaat de dekking van de kosten voor 2024 uit gelden die de gemeente heeft overgeheveld van 2023 naar 2024 en de bijdrage die de gemeente verkrijgt op grond van de decembercirculaire. Voor 2024 is er voldoende dekking. In bijlage III is een financieel overzicht opgenomen.

In 2024 resteert op basis van de huidige kennis een bedrag van € 140.731. Dit geld kan via de overhevelingsreserve verplaatst naar 2025 en daar mogelijk voor dekking gebruikt. In de jaren 2025 en verder is sprake van een nadelig saldo op dit onderdeel waarvoor nog geen dekking beschikbaar is. Hieraan zal in de Kadernota 2025 aandacht moeten worden besteed.

Verder moet opgemerkt worden dat indien uit de MER-scan blijkt dat er een mer-onderzoek uitgevoerd moet worden naar de milieu-effecten van het omgevingsprogramma, er kosten bijkomen ten aanzien van de uitvoering van het onderzoek (ingeschat op € 75.000- plus de kosten die gemoeid zijn met het verplichte advies van de commissie m.e.r. (minimaal € 25.000,-).

Ook moet worden opgemerkt dat de transitie van het tijdelijke omgevingsplan naar het nieuwe omgevingsplan ook kosten met zich meebrengt. In bijlage III is een overzicht opgenomen van een meerjarenraming inclusief omgevingsplan.

Mogelijke besparingen

De volgende mogelijke besparingsmogelijkheden zijn te noemen:

- 1) Geen inhuur maar personeel in dienst
- 2) Eigen personeel bekwamen en inzetten in nieuwe rollen. Dit vraagt afstemming met HRM en zal in 2024 niet zijn gerealiseerd.
- 3) Uitvoering omgevingsvisie faseren in tijd bv 1 programma per jaar en 1 omgevingsplan per 2 jaar. De gevolgen hiervan zijn nog niet met de afdelingen verkend.

Bijlage I Toelichting stappenplan opstellen omgevingsprogramma

Omgevingsprogramma

0. Startnotitie:

Op basis van de Omgevingsvisie bepalen integrale impact.

- Koppeling met de omgevingsvisie Edam-Volendam: beschrijving van de koppeling van de omgevingsvisie met dit programma. Welke doelen, ambities en afwegingskaders uit de omgevingsvisie staan centraal? Op welke doelstellingen wordt dit programma voortgebouwd?
- Doelstelling programma/beoogd maatschappelijk effect: beschrijving van welke maatschappelijke effecten er worden beoogd te realiseren met dit programma. Daarmee uitleggen keuze van instrument voor beleidswijziging.
- Scope gebied of thema (afbakening). Een beknopte beschrijving van het gebied of thema, om de scope ruimtelijk en inhoudelijk af te bakenen.
- Besluitvorming College startnotitie
- Raad informeren via raadsinformatiebrief

1. Verkennen:

- Integrale identificatie geraakte beleidsterreinen (wat/welke)
- Bepalen benodigde capaciteit en geld voor het opstellen van het programma
- Inhoudelijke kennis verzamelen
- Check planMER nodig en check andere effecten
- Bepalen impact op omgevingsplan (tijdelijk/nieuw)
- Uitwerken van het beleid in nota van uitgangspunten en door raad laten vaststellen
- Publiceren van de kennisgeving van het voorgestelde programma
- Participatieaanpak

2. In gesprek

- In gesprek met samenleving, belangenorganisaties, ondernemers, dorpsraden, andere overheden, volgens het participatiebeleid.

3. Aan de slag met het Ontwerp

- Inspanning en maatregelen, een beschrijving van de maatregelen en instrumenten die de gemeente inzet om de doelen en maatschappelijke effecten te halen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen drie niveau's:
 - Strategisch
 - Tactisch
 - Uitvoerend
- Sturingsfilosofiemaatregelen (zoals: acties, subsidies, regels die in omgevingsplan moeten landen, communicatie, samenwerking, nader onderzoek)
- Planning
- Capaciteit (wie gaan het uitvoeren/implementeren/borgen en hoeveel tijd is daarvoor nodig)
- Financiële paragraaf
- Monitoring en evaluatie
 - hoe en wanneer wordt gemonitord (zoveel mogelijk gebruik maken van bestaande informatie)
 - samenhang met monitor omgevingsvisie duiden
 - looptijd/indicatie voor termijn waarop het programma herzien wordt

4. Ontwerp toetsen en bespreken

- het ontwerp wordt besproken met het integrale strategische beleidsteam.

- Het ontwerp wordt besproken met belangenorganisaties, ondernemers, dorpsraden en andere overheden.
- het ontwerp wordt voorgelegd aan het college om te besluiten deze ter inzage te leggen voor zienswijzen. Een ieder kan zienswijzen indienen.
- Het ontwerp wordt met de raad besproken op het raadsplein*

5. Uitwerken definitief

- De zienswijzen worden verwerkt in een nota van antwoord
- Het college stelt de nota van antwoord zienswijzen vast.
- Het college past het ontwerp aan naar aanleiding van de zienswijzen en stelt het definitieve omgevingsprogramma vast.
- Het college informeert de raad over vaststelling van het omgevingsprogramma in een raadsinformatiebrief.

* Indien na 2 programma's gekozen wordt voor een andere rolverdeling college en raad vervalt deze stap.

BIJLAGEN bij een omgevingsprogramma:

- participatie: beschrijving van proces en uitkomsten en motivatie hoe je met de participatie bent omgegaan;
- MER (wanneer die nodig is): beschrijving van proces en uitkomsten en duiding hoe dit is verwerkt in het omgevingsprogramma
- Evt. nadere analyse van trends, huidige situatie, gedane onderzoeken

Bijlage II Nota van uitgangspunten

Elke nota van uitgangspunten zal in ieder geval de volgende elementen noemen:

Algemene uitgangspunten

- a. Er wordt voldaan aan de eisen van artikel 3.5 Omgevingswet
- b. De omgevingsvisie is leidend.
- c. Bij het opstellen van nieuwe omgevingsprogramma's wordt bestaand gemeentelijk beleid dat op dit moment nog naast de omgevingsvisie bestaat geïnterpreteerd en indien gewenst op onderdelen overgenomen in de nota van uitgangspunten ten behoeve van de uitwerking of uitvoering van beleid in een omgevingsprogramma.
- d. Uitwerking van beleid vindt integraal plaats.
- e. Ingeval dat er ontbrekend en/of tegenstrijdig beleid bestaat, gebruiken we het afwegingskader uit de omgevingsvisie en doet het college aan de raad een voorstel hoe hiermee om te gaan.
- f. Uitwerking van het beleid in omgevingsprogramma's vindt plaats van buiten naar binnen; participatie vindt zoveel mogelijk plaats voor opstellen ontwerp programma.
- g. De sturingsfilosofie samenwerkend is het uitgangspunt. Indien de mogelijkheid tot samenwerking ontbreekt, leggen we uit waarom dat zo is.

Inhoudelijke uitgangspunten

- a. Omschrijving van de opgave in hoofddoelen en smart-doelen (smart: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden).
- b. Maatregelen omgevingsvisie (uitvoeringsstrategie)
- c. Aanbevelingen planMER omgevingsvisie
- d. Aanbevelingen commissie m.e.r.
- e. Concretiseren van verschillende begrippen, zoals bijvoorbeeld integraal natuurplan of duurzaam verblijfstoerisme of hoe een woon- werkgebied toonaangevend klimaatbestendig natuurinclusief eruit ziet of voldoende voorzieningen en woningen.

Bijlage III Meerjarenraming omgevingsprogramma's en omgevingsplan

Hieronder is naast een raming van de kosten van 1 omgevingsprogramma een raming opgenomen van omgevingsprogramma en omgevingsplan en een globaal meerjarenraming opgenomen.

De kosten van 1 omgevingsprogramma is in hoofdstuk 6 reeds toegelicht.

De kosten in de raming van 2 omgevingsprogramma en omgevingsplan zijn als volgt opgebouwd:

De kosten van een omgevingsprogramma is verdubbeld vanwege de ambitie om te starten met twee omgevingsprogramma's. De kosten van een omgevingsplan wordt nog nader onderbouw in het plan van aanpak omgevingsplan. Vooralsnog wordt gerekend met €200.000,- voor de diensten. Dit bedrag bestaat uit het reeds begrote bedrag van €100.000,- voor actualisatie bestemmingsplannen en €100.000,- voor een m.e.r. onderzoek. Personeelslasten zijn voor een deel hetzelfde als bij omgevingsprogramma's. Bij een wijziging bestemmingsplan is participatie verplicht en vraagt inzet van een communicatie/participatie expert. Ook de vakspecialisten worden betrokken bij de wijziging van het omgevingsplan. Wij verwachten dat de m.e.r. onderzoeken met name plaats vinden op het niveau van een wijziging omgevingsplan. De personeelslasten voor een omgevingsplan worden nu ingeschat op €530.750,-

Raming 1 omgevingsprogramma

Vaste producten opzetten van omgevingsprogramma	Vaste kosten	Kosten huidig beleidsproces
Startnotitie	€ 5.000,-	X
Check op planMER (quick scan)	€ 2.500,-	X
Participatieplan	€ 15.000,-	X
Annotatietool/ondersteuning	€ 10.000,-	
Impactanalyse (op geraakte beleidsvelden en doorwerking naar omgevingsplan)	€ 5.000,-	Nieuw en geeft vermindering in kosten want integraal minder beleid
Uitgangspuntennotitie (participatieverslag en uitgangspunten raad)	€ 1.000,-	X
Ontwerp omgevingsprogramma inclusief instrumentenmix	€ 20.000,-	Gericht sturen op haalbare resultaten, kostenefficiency is hoger
Nulmeting omgevingskwaliteit	€ 25.000,-	Kosteneffectiviteit zodat we kunnen meten of de inspanningen bijdragen aan de doelen
Nota van zienswijzen	€ 5.000,-	X
Monitoringsplan	€ 7.500,-	
Communicatieplan	€ 2.500,-	X
Omgevingsprogramma	€ 5.000,-	
Subtotaal	€ 103.500,-	
Programmamanager	750 uur a 130,- € 97.500,-	?
Beleidsmedewerkers	1500 uur a 98,- € 147.000,-	X
Communicatie/participatie-expert	750 uur a 98,- € 73.500,-	
Kosten personeel	€ 318.000,-	
Totaal	€ 421.500,-	

Raming 2 omgevingsprogramma en omgevingsplan

kostensoort personeel	kostensoort diensten	Totaal 1 programma		Totaal 2 programma's		Omgevingsplan	
€ 5.000,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00		€ 10.000,00			
€ 2.500,00	€ 2.500,00	€ 2.500,00		€ 5.000,00			
€ 15.000,00	€ 15.000,00	€ 15.000,00		€ 30.000,00			
€ 10.000,00	€ 10.000,00	€ 10.000,00		€ 20.000,00			
€ 5.000,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00		€ 10.000,00			
€ 1.000,00	€ 1.000,00	€ 1.000,00		€ 2.000,00			
€ 20.000,00	€ 20.000,00	€ 20.000,00		€ 40.000,00			
€ 25.000,00	€ 25.000,00	€ 25.000,00		€ 50.000,00			
€ 5.000,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00		€ 10.000,00			
€ 7.500,00	€ 7.500,00	€ 7.500,00		€ 15.000,00			
€ 2.500,00	€ 2.500,00	€ 2.500,00		€ 5.000,00			
€ 5.000,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00		€ 10.000,00			
	€ -	€ -		€ -		€ 200.000,00	
€ 97.500,00			€ 97.500,00		€ 195.000,00		€ -
€ 147.000,00			€ 147.000,00		€ 294.000,00		€ 294.000,00
€ 73.500,00			€ 73.500,00		€ 147.000,00		€ 36.750,00
	€ -						
€ 318.000,00	€ 103.500,00	€ 103.500,00	€ 318.000,00	€ 207.000,00	€ 636.000,00	€ 200.000,00	€ 330.750,00

Plan van aanpak Werken met Omgevingsprogramma's

Er worden gedurende een aantal jaren zes omgevingsprogramma's opgesteld. Daarnaast wordt het omgevingsplan Omgevingswet-proof gemaakt gedurende een periode van minimaal vier jaren. De transitie van het omgevingsplan moet uiterlijk 1-1-2032 zijn afgerond. Het is de bedoeling dat het omgevingsplan, de verordening fysieke leefomgeving en de bruidsschat dan zijn geïntegreerd en het omgevingsplan voldoet aan de eisen van de Omgevingswet. In het handboek is gekozen voor een transitieperiode van vier jaar. De transitie van het omgevingsplan wordt uitgewerkt in het plan van aanpak omgevingsplan.

Er is nu jaarlijks een bedrag begroot voor het actualiseren van bestemmingsplannen. De actualisatie is tot inwerkingtreding van de Omgevingswet beheersmatig benaderd. Nu moet gezien de complexiteit van de transitie gekozen worden voor een ontwikkelbenadering. De geraamde bedragen dekken om die reden niet volledig de transitie van het omgevingsplan.

Meerjarenprognose

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de kosten en baten voor de jaren 2024, 2025 en 2026.

Hierbij wordt opgemerkt dat er nog verder wordt gekeken naar detaillering van de financiën en andere mogelijke dekkingen van de kosten, bijvoorbeeld de duurzaamheidsbudgetten.

	Kosten 2 omgevingsprogramma's 2024 en transitie omgevingsplan	2024	2025	2026
	Kosten			
1	Opstellen 2 omgevingsprogramma's	843.000	843.000	843.000
2	Opstellen omgevingsplan kosten per jaar	530.750	530.750	530.750
	Totaal kosten	1.373.750	1.373.750	1.373.750
	Dekking:			
3	Personeelskosten reeds geraamd in begroting 2024	-588.000	-588.000	-588.000
4	Verplaatsen van Milieu 47402000/438005	-117.635	-70.368	-73.206
5	Verplaatsen van Milieu 47402000/438000	-27.781	-28.903	-30.070
6	Verplaatsen van 8101000/438005	-172.223	-94.575	-96.934
7	Verplaatsen van 8101000/438000	-287.842	0	0
8	Correctie al besteed	80.000	0	0
9	Overgeheveld uit 2023	-70.000	0	0
10	Over te hevelen in jaarrekening via algemene reserve	-116.000	0	0
11	Geld uit de decembercirculaire	-215.000	0	0
12	Mogelijk overhevelen restant 2024 naar 2025	140.731	-140.731	0
	Totaal dekking	-1.373.750	-922.577	-788.210
13	Nadelig resultaat	0	451.173	585.540

Plan van aanpak Werken met Omgevingsprogramma's

De totale kosten voor het opstellen van 2 omgevingsprogramma's bedraagt per jaar €843.000,-

De totale kosten voor de transitie van het omgevingsplan is geschat op €530.750,- Dit betreft een inschatting. In het plan van aanpak omgevingsplan wordt dit nader geschat en onderbouwd. De transitie van het omgevingsplan zal minimaal vier jaren in beslag nemen.

De peroneelskosten zijn de reeds in de begroting opgenomen salariskosten. De werkzaamheden maken deel uit van de reguliere werkzaamheden in de organisatie, zodat hiervoor geen extra krediet nodig is. De reeds geraamde salariskosten zijn daarom meegenomen in de dekking van de kosten.

Omdat de werkzaamheden voor de omgevingsprogramma's /omgevingsplan gedeeltelijk betrekking hebben op het onderdeel Milieu, wordt de raming voor uitbestede werkzaamheden voor Milieu verplaatst naar het onderdeel Omgevingswet.

Omdat de werkzaamheden voor de omgevingsprogramma's /omgevingsplan gedeeltelijk betrekking hebben op het onderdeel Milieu, wordt de raming voor Overige goederen en diensten voor Milieu verplaatst naar het onderdeel Omgevingswet.

Deze kosten zijn reeds meerjarig geraamd in de begroting en worden nu ingezet voor de omgevingsprogramma's. Deze raming wordt daarom verplaatst naar het onderdeel Omgevingswet

Deze kosten zijn reeds meerjarig geraamd in de begroting en worden nu ingezet voor de omgevingsprogramma's. Deze raming wordt daarom verplaatst naar het onderdeel Omgevingswet. N.b.: Een gedeelte ad € 80.000 is echter al bestemd en is daarom onder nummer 8 gecorrigeerd.

In de Winternota 2023 is € 70.000 overgeheveld naar 2024 (budget Omgevingswet). Destijds was de verwachting dat van het restantbudget ad € 190.000 tot het einde van 2023 nog ca € 120.000 zou worden besteed. Dit is echter in 2023 niet meer gebeurd. Daarom zal in de Jaarrekening 2023 via de algemene reserve alsnog € 116.000 worden overgeheveld naar het jaar 2024. Dit bedrag zal in 2024 worden gebruikt ter dekking van de kosten van de omgevingsprogramma's.

Tevens is middels de decembercirculaire voor 2024 een bedrag van € 215.000 beschikbaar gesteld. Op dit moment is overigens niet bekend of dit geld ook in volgende jaren beschikbaar zal komen.

In 2024 resteert op dit onderdeel op basis van de huidige kennis een bedrag van € 140.731. Dit geld kan via de overhevelingsreserve verplaatst naar 2025 en daar mogelijk voor dekking gebruikt. In de jaren 2025 en verder is sprake van een nadelig saldo op dit onderdeel waarvoor nog geen dekking beschikbaar is. Hieraan zal in de Kadernota 2025 aandacht moeten worden besteed.

Gemeente
**EDAM
VOLENDAM**

Ondernemend en betrokken.

W. van der Knoopdreef 1
1132 KN Volendam
Telefoon: 0299-398398
Email: info@edam-volendam.nl

www.edam-volendam.nl